

Lezen moet je dóén en de KIM-versie van VLL

Vooraf:

Voorheen was er een overgangspakket LMJD-VLL, maar sinds de revisie van LMJD 2016 en daarna de komst van de KIM-versie kunnen scholen nu volstaan met dit document dat een gedachtegang bevat en voldoende ondersteunende ideeën om als school je eigen weg hierin te kunnen vinden.

In 2019 constateerden wij dat de zml scholen die ooit met *Lezen moet je dóén* hadden gewerkt en waren overgestapt op de Kimversie van VLL toch weer terugkwamen bij *Lezen moet je dóén* voor leerlingen die het niet redden met VLL. Steeds meer scholen voor (speciaal) basisonderwijs gebruiken nu naast de Kimversie van VLL ook het materiaal van *Lezen moet je dóén* voor de leerlingen bij wie het leren lezen niet vanzelf gaat.

Voor leerlingen van wie verwacht wordt dat het leren lezen 'niet vanzelf' zal gaan raden we aan te beginnen met *Lezen moet je dóén* en daarna een verantwoorde keus te maken uit het ruime aanbod van oefeningen uit de Kimversie.

Een aantal dingen zijn dan belangrijk om te weten

1- Het aanleren van de basisvormen waarmee de leerling inzicht krijgt in de opbouw van de letters maakt geen deel uit van VLL, maar is wel basale leerstof als voorbereiding op het leren lezen. In 10 lesperiodes kunnen de tien grondvormen worden behandeld met motorische oefeningen, liedjes en werkbladen. Dit kan met **Het Vormenboek**.

2- Pictolezen is eveneens een belangrijk voorbereiding op het leren lezen. Leerlingen leren hiermee tekstbegrip en leesrichting aan. Leerlingen met een verstandelijke beperking moeten dit pictolezen stap voor stap aangeboden krijgen. Dit kan met behulp van de leergang **Zeggen Wat Je Ziet**. Kleuters leren het pictolezen vanzelf en zijn er dol op. Vooral op de verhaaltjes die de leerkracht zelf maakt met behulp van de pictoschrijver (www.pictoschrijver.nl).

3- De vier delen van **Lezen Wat Je Kunt** vormen samen een complete leergang. Al meer dan 35 jaar is dit de meest basale en volledig geïntegreerde leesmethode voor leerlingen voor wie het leren lezen een probleem is. Met LWJK deel A leert een kind met 10 letters lezen op mkm niveau. Daarna is het een kwestie van uitbreiden en oefenen.

4- De **synthese**, het plakken van klanken tot een betekenisvol woord is vaak het grootste probleem bij het leren lezen. De Kimversie van VLL besteedt dan ook terecht eerst aandacht aan de synthese, maar de auditieve discriminatie van de klanken in het woord volgt meteen de dag daarna. Dat betekent dat het leren lezen en schrijven bij VLL vrijwel tegelijkertijd gebeurt. Dit is een keuze die tot gevolg heeft dat er leerlingen zijn die in de problemen komen omdat lezen en schrijven tegenovergestelde vaardigheden zijn. (Vergelijk het met het aanleren van de begrippen 'links' en 'rechts'. Binnen het speciaal onderwijs doe je dat niet tegelijkertijd. Je leert dan eerst 'rechts' en 'de andere kant'. Die 'andere kant' benoem je dan later pas als 'links'). Met **Lezen Wat Je Kunt** leert de leerling eerst lezen, daarna kopiërend schrijven en tenslotte ook zelfstandig schrijven. Pas in die laatste fase wordt auditieve analyse een belangrijke vaardigheid.

5- Gebruik je op jou school beide methodes naast elkaar? Met het **Handige Klankenboekje** kunnen de klankgebaren naadloos aansluiten de lettervolgorde van VLL, want de klankgebaren in dit boekje staan in alfabetische volgorde.

Hieronder wat tips

Tip 1 Voor VLL gebruikers: Doe elke dag synthese oefeningen. Geef daarbij de klanken aan zoals je ze in het woord ziet. Dus bij een woord dat eindigt op de letter d, zeg je ook een d (en geen t). En let erop dat bij deze oefeningen het kind het woord niet alleen zegt maar ook begrijpt! Doe je dat niet, dan leert het kind straks technisch lezen zonder begrip. Zie methodiek www.lezenmoetjedoen.nl

Tip 2 Sla het hakken, de auditieve discriminatie oefeningen, over voor leerlingen bij wie je leesproblemen verwacht. Herhaal liever de synthese oefeningen.

Tip 3 Ga niet sneller dan het kind aankan. En laat het kind alleen woorden naschrijven die het ook zelf lezen kan. Het kind past dan later zelf de auditieve discriminatie wel toe.

6- De **lettervolgorde** is bij LWJK zo opgebouwd dat eerst de lange klanken en de tweeklanken worden aangeboden. Net als bij het oeroude aap-noot-mies. Hiermee wordt bevorderd dat de leerling de tweetekensklanken meteen herkent. De korte klinkers komen dus als laatste. Bij Kim is dat niet zo. Daarom raden wij aan om eerst de letters uit LWJK A en B aan te leren en pas daarna met de Kimlessen mee te doen.

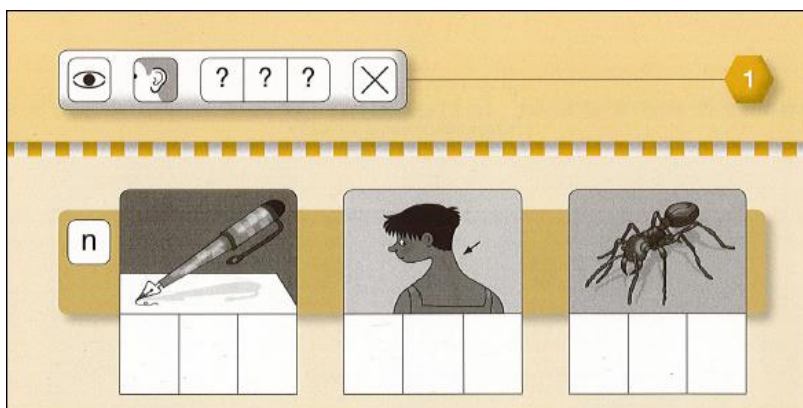
Tip voor VLL gebruikers: Leer kleuters alvast twee woordjes lezen: ui en ei. Dat geeft ze een kikkie en voorkomt problemen in kern 5 en 6.

7- **Kern 7**. Durf oefeningen uit Kim over te slaan en aan te passen. Je kunt zelfs zover gaan dat je eerst de oefeningen maakt uit werkboeken Lezen Wat Je Kunt A t/m D en daarna overstapt op Kim kern 7.

Tip Wil je toch je leerling bij wie je leesproblemen vermoed mee laten doen met de eerste 6 kernen van Kim verklein dan de opdrachten door met witte plaketiketten een aantal woorden en zinnen van een te volle pagina te verwijderen.

Hieronder nog wat voorbeelden van mogelijke Kim aanpassingen.

1- Het onderstaande type oefening kun je overslaan, ombuigen tot een synthese oefening of zelf de letters met potlood invullen en die laten overtrekken

2- Geef het klankgebarenkaartje van de letter n als ondersteuning om de juiste letter te vinden. Dit type oefening kan zonder problemen worden overgeslagen.

2

n m u r n

w n u v

3- Streep één van de keuzeopties weg en behoud de beide woorden waarvan je verwacht dat het kind dit wel zal oppakken. In dit geval zouden de woorden nep en maar kunnen worden doorgestreept.

3

 nep
pen
ren

 naam
raam
maar

4- Het onderstaande type oefening kun je overslaan, ombuigen tot een synthese oefening of zelf de letters met potlood invullen en die laten overtrekken

4

 n m
r e

 n m
i s

 n m
k i

5- Prima oefening: doen!

5

ik vaar naar aap.

ik ren naar aap.

6- Het onderstaande type oefening kun je overslaan, ombuigen tot een synthese oefening of zelf de letters met potlood invullen en die laten overtrekken

6

t

--	--	--

--	--	--

--	--	--

7- 5- Prima oefening: doen!

28

bes	ben	bek	noot
veer	boos	net	rook
been	boon	roos	boot
boom	pen	poot	room

8- Overslaan

9

		
t n m a a e	i k m n e	p k t i e

Wil je echt alles weten over het samengaan van Kim en LMJD? Volg dan een studiedag bij Lineke van Oostrum. Zij kent beide methodes door en door en verzorgt zeer leerzame studiebijeenkomsten. Zie www.jufinbeeld.nl

Trijtje de Wit, zomer 2019 en bijgewerkt voorjaar 2021

De basis van LezenMoetJeDóén

Methodiek
Vormenboek
ZeggenWatJeZiet
LezenWatJeKunt A t/m D
(ook digitaal leverbaar)

Posters, kaartjes, vormen

Letterkaarten
Vormletters
Schrijfletters
(PDF)

Digitaal materiaal

Kijken en Kiezen

Digiletters, flitssynthese (PPT)

Pictoschrijver

Lees het Zelf

Topper in het onderwijs:
het Handige Klankenboekje van Trijntje de Wit.

De letters staan in alfabetische volgorde en is daardoor naast elke leesmethode te gebruiken. Het boekje is geringd en blijft dus gemakkelijk open liggen bij de letter die aan de orde is. De leerkracht ziet meteen welk gebaar er bij de letter hoort, welke grondvormen je nodig hebt en welke synthese oefeningen erbij gedaan kunnen worden. Ook erg handig voor de korte lijn met de klasseassistent en de leesbegeleider. Dit boekje op A5 formaat zou op elk docentebureau en in elke logopedieruimte aanwezig moeten zijn.

Daarnaast is er de PDF versie waarin op elke pagina de nodige links staan die je direct naar de digitale materialen brengt. De PDF versie is niet geschikt als vervanger van de printversie.